

over at afskaffe Landstinget. Omvendt var der en risiko for, at rådet kunne antaste Folketingets suverænitet på samme måde, som Landstinget kunne. Et lovudvalg, som skulle være en slags fordybelsesudvalg og skulle fungere på linje med Folketingets øvrige faste udvalg, ville derimod ikke på nogen måde kunne antaste Folketinget som den lovgivende magt.

Kravet til medlemmerne af et fast folketingsudvalg må alene være, at de pågældende folketingsmedlemmer besidder en særlig viden om juridiske og administrative forhold.

10. *Parlamentariske kommissioner m.v.*

Muligheden for at nedsætte parlamentariske kommissioner er allerede stadfæstet i den nuværende grundlovs § 51:

»Folketinget kan nedsætte kommissioner af sine medlemmer til at undersøge almen vigtige sager. Kommissionerne er berettigede til at fordrø skriftlige eller mundtlige oplysninger såvel af private som offentlige myndigheder.«

§ 52: »Folketingets valg af medlemmer til kommissioner og hverv sker efter forholdstal.«

Ikke desto mindre benytter Folketinget sig i dag stort set ikke heraf, når forskellige forhold i f.eks. regeringens førelse skal undersøges. I sådanne situationer er i stedet valgt kommissionsdomstole og dommerundersøgelser. Det har medført, at det politiske ansvar, som Folketinget må gøre gældende over for regeringen, ofte bliver pakket ind i nogle diffuse juridiske begrundelser.

Ud fra et ønske om at få en klarere præcisering af ansvarsfordelingen ville det måske være rigtigt, om Folketinget i højere grad benyttede sig af parlamentariske kommissioner frem for kommissionsdomstole og dommerundersøgelser.

Problemerne ved de senest anvendte dommerundersøgelser og kommissionsdomstole er også, at de i praksis let kommer til at virke som domstole, selv om de ikke er det, og selv om de ikke bygger på de rigtige domstoles retsprincipper. Dertil kommer, at mange politikere søger at snige sig uden om at gøre politisk ansvar gældende ved at pakke det politiske ansvar ind i juridiske begrundelser, som dommerundersøgelser og kommissionsdomstole naturligt må interessere sig for.

På linje med den praksis, som benyttes ved kommissionsdomstole og dommerundersøgelser, skal konklusionerne fra det parlamentariske kommissionsarbejde lede frem til, at juridisk eller politisk ansvar kan gøres gældende.

Men det er langt fra problemfrit at bruge kommissioner af parlamentarikere til at undersøge bestemte forhold i et ministerium, herunder en ministers ansvar, idet folketingsmedlemmer også i sådanne situationer er partiloyale, mere end de er loyale over for den sag, de skal undersøge.

Derfor vil det fornuftigste måske alligevel være at bruge kommissionsdomstole eller dommerundersøgelser, som alene holder sig til at kortlægge, hvad der er sket, uden på nogen måde at lægge op til konklusioner. Samtidig vil det, for at de ikke skal få karakter af domstole, være vigtigt, at der ikke medvirker højesteretsdommere.

11. *Rigsretten*

Det er klart, at der skal kunne gøres både politisk og retligt ansvar gældende over for en minister, der ikke overholder gældende lov.

I særlig grove tilfælde kan Rigsretten i dag anvendes til at gøre et retsligt ansvar gældende. Spørgsmålet er blot, om det er en hensigtsmæssig metode, og om ikke det eksisterende retssystem med de almindelige domstole var mere egnet i dag.

Behandlingen af Ninn-Hansen-sagen viste, at anvendelse af Rigsretten giver en række praktiske problemer. Dertil kommer det mere principielle problem, at Folketinget efter 1953-grundloven både er anklager og udpeger lægdommerne i Rigsretten. Det er en meget uheldig sammenblanding af anklagende og dømmende myndighed. Men det er ikke nogen nyhed, og derfor diskvalificerer det naturligvis ikke Rigsretten fra konkret at behandle en sag i dag.

Men Rigsretten bør naturligvis også gøres til genstand for drøftelser i forbindelse med en grundlovsrevision. Det vil være rigtigt at lade Højesteret være retsinstanden, når det skønnes, at ministeransvarlighedsloven er overtrådt, og hvor det ikke er tilstrækkeligt at gøre et politisk ansvar gældende. Den model kendes f.eks. allerede i Sverige, Holland og Belgien, hvor Højesteret har Rigsrettens funktioner.

Ind i overvejelserne må naturligt også etablering af en forfatningsdomstol, som har andre forfatningsmæssige beføjelser, som vi kender det f.eks. i Tyskland, Frankrig, Italien og Schweiz. Men da Højesteret har kompetencen til at afgøre, om en lov er i overensstemmelse med grundloven, hvilket Højesteret har understreget med afgørelsen omkring prøvelse af Maastrichttraktaten, har Højesteret trods alt den kompetence, som er vigtig, for at magtens tredeling kan efterleves. Derfor forekommer en forfatningsdomstol ikke nødvendig. Til gengæld må det være rigtigt at få fastslået domstolenes prøvelsesret.